



Jaarverslag 2007 Stichting Oikos

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
------------------	----------

Hoofdstuk 1

Internationale financiële verhoudingen	5
---	----------

> Tax Justice NL	6
> EEN (Nederlands Platform Millenniumdoelen)	8
> Geloofwaardige Economie	10

Hoofdstuk 2

Milieu en Ontwikkeling	11
-------------------------------	-----------

> Technologie en Ontwikkeling	12
> Klimaatplan	13
> Duurzaamheid en Gerechtigheid	15

Hoofdstuk 3

Globalisering en Identiteit	17
------------------------------------	-----------

> Ideeënwedstrijd	18
> Dialogue for Peaceful Change	19
> Kenniscentrum Religie & Ontwikkeling	20
> Babylon	22

Hoofdstuk 4

oikosXplore	23
--------------------	-----------

> Jongeren en Internationale Samenwerking	24
> Jongeren en Zingeving	26
> Worldwide	27
> Jongeren en de millenniumdoelen	28

Oikos in de media	30
--------------------------	-----------

Medewerkers en Bestuur	31
-------------------------------	-----------

Financieel overzicht	32
-----------------------------	-----------

Over Oikos / Colofon	33
-----------------------------	-----------



Jaarverslag 2007 Stichting Oikos

Hoop in tijden van verandering

Voor u ligt het jaarverslag 2007 van Stichting Oikos. Het laat een groot aantal activiteiten, programma's en projecten zien die alle uitvoering geven aan de doelstelling van Oikos: *bezinning en actie in oecumenisch perspectief met betrekking tot sociale, economische en politieke aspecten van mondiale vraagstukken.*

Dit is een ruime, ambitieuze formulering, die concreter wordt in de missie van Oikos: 'Oikos wil bijdragen aan een wereldwijde ontwikkeling, die gekenmerkt wordt door rechtvaardigheid, duurzaamheid en participatie. Oikos wil aandacht geven aan de stem van mensen in ontwikkelingslanden, met nadruk op armen en verdrukten. Oikos zoekt daartoe samenwerking met partners in en uit de Derde Wereld. Oikos wil draagvlak vergroten en versterken voor internationale solidariteit.'

Verandering

Ook in 2007 hebben medewerkers en bestuursleden van Oikos hard gewerkt om die missie uit te voeren, vaak in goede samenwerking met mensen van andere organisaties. Dat gebeurt in een snel veranderende context. Internationale solidariteit en ontwikkelingssamenwerking staan in toenemende mate onder druk. In de Tweede Kamer uiten verschillende politieke partijen hun kritiek op het (al dan niet vermeende) gebrek aan effectiviteit van en samenwerking in de ontwikkelingssector. Tegelijkertijd benadrukt minister Koenders van Ontwikkelingssamenwerking in zijn Beleidsbrief aan de Tweede Kamer juist dat investeren in ontwikkeling 'Een zaak van iedereen' is. Hij wijst daarbij op de mogelijkheden voor nieuwe partners en nieuwe coalities. De regering wil het voortouw nemen door het voeren van een coherent buitenlandbeleid en door alle departementen bij ontwikkelingssamenwerking te betrekken.

Ook burgers in ons land nemen steeds meer het heft in eigen hand door in ontwikkelingslanden kleine particuliere projecten op te zetten. Al zijn

deze projecten niet allemaal even effectief, ze zijn een concreet bewijs van de bereidheid van vele burgers om zich in te zetten voor mensen elders in de wereld die het minder goed hebben. Het zijn in toenemende mate migranten, 'nieuwe Nederlanders', die aanzienlijke bedragen overmaken aan familieleden in hun landen van herkomst en die steeds vaker ontwikkelingsprojecten opzetten.

De campagne voor de millenniumontwikkelingsdoelen (MDG's) weet met zijn nadruk op concrete en haalbare doelen positieve energie los te maken. Veel mensen zijn zeker bereid zich in te zetten voor een rechtvaardiger wereld, maar zij willen wel graag weten of hun inzet en middelen goed besteed worden. Er is in Nederland ruimte voor praktische inzet. Binnen die context kan Oikos vanuit haar traditie verdieping en bezinning aandragen. Die kunnen mensen behoeden voor pessimisme en cynisme als de problemen ingewikkelder blijken te zijn en de wereld minder maakbaar blijkt dan gedacht. 'Hoop' is een vitaal thema in het oecumenisch discours; binnen de oecumenische beweging bestaat een lange traditie van het verantwoording afleggen van de hoop op een rechtvaardige en vreedzame samenleving.

Verantwoording

Dit jaarverslag is een van de middelen waarmee Oikos verantwoording aflegt. U krijgt een indruk van wat er in 2007 allemaal gedaan is. In het vervolg kunt u lezen hoe binnen de drie grondlijnen van beleid de missie van Oikos handen en voeten heeft gekregen. In de grondlijn 'Internationale Financiële Verhoudingen' doen we dit door onderzoek naar kapitaalstromen en belastinggelden; door het opsporen, ontwikkelen en breder bekendmaken van middelen die kerken hebben om mee te werken aan een meer geloofwaardige economie en door het ondersteunen van de grote EEN campagne waaraan meer dan veertig organisaties meedoen om de millenniumdoelen bij een breed publiek onder

de aandacht te brengen. In het kader van de grondlijn 'Duurzame ontwikkeling en Technologie' wordt de rol van technologie bij ontwikkeling onderzocht; worden trainingen rond ethische vragen gegeven aan wetenschappers; wordt aandacht gevraagd voor het bevorderen van duurzame ontwikkeling op creatieve manieren en wordt een expeditie van een poolreiziger aangegrepen om kinderen te betrekken bij vragen rond duurzaamheid en klimaatverandering. In de grondlijn 'Globalisering en Identiteit' wil Oikos de rol van religie voor ontwikkeling kritisch zichtbaar maken; de deskundigheid van migranten in ons land beter benutten en nieuwe dialoogmethoden toegankelijk maken, zowel in Nederland als daarbuiten. In dit jaarverslag wordt ook aandacht besteed aan oikosXplore, het jongerenprogramma waarin Oikos op een creatieve manier jongeren weet te interesseren voor vragen van internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling.

Oecumenisch perspectief

Oikos doet dit alles vanuit een 'oecumenisch perspectief'. Dat betekent dat Oikos geworteld is in de oecumenische traditie, de traditie van samenwerking tussen kerken, gericht op het heil voor 'de hele bewoonde wereld' (*oikoumene*). Ook de oecumenische wereld verandert voortdurend. Er zijn verrassende ontwikkelingen, zoals de eerste mondiale bijeenkomst van het Global Christian Forum in Nairobi in november 2007. Daar kwamen vertegenwoordigers bijeen van alle mogelijke christelijke kerken, niet alleen lidkerken van de Wereldraad van Kerken, maar ook vertegenwoordigers van de Rooms-Katholieke Kerk en van Evangelicale en Pinksterkerken.

Interessant was ook de derde Europese Oecumenische Assemblee, die in september 2007 in Sibiu in Roemenie werd gehouden. Daar bleek duidelijk dat de kerken in Europa elkaar vinden op een groot aantal onderwerpen op theologisch en sociaal gebied. Alleen over morele vraagstukken zijn de kerken sterk verdeeld.



Maar er is grote eensgezindheid rond de inzet voor de millenniumdoelen, voor schuldkwijtschelding en eerlijke handel. Een van de tien aanbevelingen uit de slotverklaring bepleit een breed consultatieproces over de Europese verantwoordelijkheid voor ecologische gerechtigheid in het licht van de dreigende klimaatverandering, voor een rechtvaardige vorm van globalisering en voor de bescherming van de rechten van etnische minderheden. Dat zijn prioriteiten die prima passen op de agenda van Oikos voor de komende jaren en die hoop geven voor de toekomst.

Hoop

Het Oikos bestuur heeft zich het afgelopen jaar op 'hoop' bezonnen. Tijdens enkele ver-

gaderingen kwamen drie recente kerkelijke documenten aan de orde, de bisschoppelijke brief 'Getuigen van de hoop die in ons leeft', de brochure 'Leren leven van de verwondering' van de Protestantse Kerk in Nederland, en de tekst 'Proeve van belijden' van de Remonstrantse Broederschap. Het is opvallend dat in alle drie geschriften hoop en verwachting een belangrijke plaats innemen. De nieuwste pauselijke encycliek, die in november 2007 uitkwam onder de veelzeggende titel 'Spe Salvi' ('In hoop gered'), is zelfs helemaal aan 'hoop' gewijd. In een toespraak over het Israëlisch-Palestijns conflict maakte aartsbisschop Desmond Tutu expliciet onderscheid tussen 'optimisme' en 'hoop'. Het ontbreken van zinvolle woorden en daden die wijzen op echte vooruitgang rechtvaardigt geen

optimisme in dat conflict. Maar dat betekent niet dat men moet ophouden te ijveren voor en te hopen op een rechtvaardige oplossing.

Binnen deze context van hoop probeert Oikos in haar projecten de weerbarstige politieke en maatschappelijke werkelijkheid expliciet als veranderbaar te zien, en de verantwoordelijkheid die mensen daarvoor dragen in kaart te brengen. Dat doet Oikos door onderzoek en voorlichting, door lezingen en workshops, door debatten en publicaties.

Afscheid en nieuw begin

Het jaar 2007 was ook het jaar waarin Oikos afscheid nam van directeur Hielke Wolters, die zijn werkzaamheden op 5 juni overdroeg aan



waarnemend directeur David Renkema en naar de Wereldraad van Kerken in Genève vertrok. Op 15 oktober trad Ineke Bakker aan als nieuwe directeur van Stichting Oikos. Wolters keerde kort terug uit Genève voor een drukbezocht afscheidssymposium op 5 november in Utrecht. Op dit symposium met de titel 'Een veilig huis. Internationale samenwerking tussen politiek en spiritualiteit' kwam het belang van de hoop ook naar voren. Zowel in de lezing van prof. dr. Hans Opschoor over de uitdagingen en dilemma's van de hedendaagse internationale samenwerking als in die van dr. Shanti George met een pleidooi voor respect voor diversiteit als voorwaarde voor het bieden van een veilig huis aan de komende generaties.

In een afscheidsinterview sprak Hielke Wolters de hoop uit dat Oikos altijd onderweg zal blijven. Juist in het altijd onderweg zijn ligt de kracht van Oikos, als drager van de oecumenische traditie. Daar kan zichtbaar worden dat 'hoop' - bij alle veranderingen - een krachtige stimulans blijft om te werken aan een rechtvaardiger wereld.

*Piet Terhal, voorzitter
Ineke Bakker, directeur*





Internationale financiële verhoudingen

Samenwerken aan een eerlijk belastingstelsel

→TITEL PROJECT Tax Justice →DOELSTELLING Eerlijk en rechtvaardig internationaal belastingstelsel dat bijdraagt aan internationale samenwerking →LOOPTIJD 2007 →PARTNERS Oxfam Novib, Attac Nederland, SOMO, Transnational Institute, Both Ends, Fairfood →FINANCIERS Oxfam Novib, SOMO, Stichting Vrienden van Oikos →WEBSITE www.taxjustice.nl



Op 10 mei 2007 werd in Den Haag *Tax Justice NL* gelanceerd. Oikos werkt in deze Nederlandse tak van het internationale netwerk voor een rechtvaardig internationaal belastingstelsel samen met zes maatschappelijke organisaties. *Tax Justice NL* wil dat de Nederlandse overheid een meer coherent beleid gaat voeren. Het Nederlandse belastingbeleid zou in de toekomst niet langer los moeten worden gezien van de doelstellingen van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid.

Voortraject

De oprichting van *Tax Justice NL* in mei 2007 markeerde de afsluiting van een traject, dat al in 2005 door Oikos werd ingezet. Als één van de eerste Nederlandse ontwikkelingsorganisaties zag Oikos het belang van internationale belastingen bij het streven naar de realisering van de millenniumdoelen. Oikos bepleitte in dat verband de invoering van een valutatransactiebelasting, een minieme belasting op de handel in valuta's die eenvoudig extra geld zou kunnen genereren voor de millenniumdoelen.

Daarnaast vroeg Oikos vanaf 2006 aandacht voor de grootscheepse belastingontwijking en –ontduiking waar ontwikkelingslanden vaak de dupe van zijn.

Naar het voorbeeld van het internationale *Tax Justice* netwerk heeft Oikos samenwerking gezocht met een aantal Nederlandse organisaties, om gezamenlijk op te trekken in de strijd voor eerlijke belastingen. Juist in het 'gunstige' belastingklimaat van Nederland is het belangrijk dat maatschappelijke organisaties de vinger



aan de pols houden bij het bedrijfsleven en de overheid op het gebied van belastingwetgeving. In Tax Justice NL werken zeven organisaties samen. Naast Oikos zijn dit Oxfam Novib, SOMO, Attac Nederland, Transnational Institute, Both ENDS en Fairfood. Het netwerk heeft zich na de start gericht op het uitbreiden van het netwerk van experts op het gebied van internationale belastingen. Ook speelde het netwerk waar nodig in op de actualiteit door van zich te laten horen in de media.

Tax Havens: Who Pays the Bill?

De conferentie *Tax Havens: Who Pays the bill?* bracht op 10 mei een zeer interessante groep mensen samen. Politici, belastingadviseurs, multinationals en topambtenaren van de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken gingen in discussie met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en buitenlandse experts van het internationale Tax Justice Network.

Tijdens het middagprogramma van de conferentie spraken experts met elkaar over de gevolgen van belastingontwijking en belastingontduiking. Ook werd gesproken over de nadelige effecten van belastingcompetitie voor ontwikkelingslanden. Daarbij worden verschil-

lende landen tegen elkaar uitgespeeld door buitenlandse investeerders, om zo min mogelijk belasting te hoeven betalen. Alvin Mosioma, coördinator van Tax Justice Network for Africa, liet zien hoe dit in de bloemensector in Oost-Afrika tot grote problemen leidt.

Politici van VVD, SP, CDA en PvdA gingen 's avonds in debat met elkaar en het publiek over ondermeer de rol van Nederland bij belastingcompetitie en belastingontwijking. De opvattingen en standpunten over deze onderwerpen waren verdeeld. De ene politicus stelde bijvoorbeeld dat er geen enkel bewijs is voor belastingontwijking door Nederlandse bedrijven, terwijl een andere politicus Nederland wel beschouwt als belastingparadijs voor multinationals en benadrukte dat de negatieve gevolgen hiervan voor ontwikkelingslanden een probleem zijn.

Constructieve dialoog

Het Nederlandse Tax Justice netwerk vindt het belangrijk om het gesprek aan te gaan met de verschillende partijen die in Nederland betrokken zijn bij internationale belasting afdracht. Onderwerp van gesprek is de behoefte aan meer transparantie over de belastingafdracht van multinationals in alle landen waar zij werkzaam zijn. Dit is nodig om de nadelige gevolgen voor

ontwikkelingslanden beter in kaart te kunnen brengen. Op dit moment is dat niet goed mogelijk omdat de precieze cijfers niet openbaar zijn.

Onder de nieuwe voorzitter Albert Hollander zal Tax Justice NL zich in 2008 inzetten om een constructieve dialoog op gang te brengen met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, accountants werkzaam bij trustkantoren en topambtenaren van het Ministerie van Financiën. Voorzitter Hollander heeft ruime ervaring met belastingvraagstukken opgedaan als fiscaal adviseur bij PricewaterhouseCoopers en als hoofd juridische zaken en compliance van Triodos Bank. 

EEN. Armoede de wereld uit!

→ **TITEL PROJECT** MDG-Campagnesecretariaat → **DOELSTELLING** Het Nederlands Platform Millenniumdoelen wil dat de Nederlandse regering woord houdt en zich maximaal inzet voor de millenniumdoelen → **LOOPTIJD** 2007 → **PARTNERS** 41 verschillende ontwikkelingsorganisaties → **SUBSIDIEGEVERS** Oxfam Novib, Cordaid, ICCO, Hivos en andere organisaties → **WEBSITE** www.een.nl

Het jaar 2007 was voor de millenniumdoelen een belangrijk jaar. Halverwege de termijn die is afgesproken door 189 regeringsleiders, was 2007 een goed moment om de balans op te maken. Omdat er nog heel veel moet gebeuren om de armoede te halveren voor 2015, besloot het Nederlands Platform Millenniumdoelen een nieuwe campagne te starten: **EEN. Armoede de wereld uit.** Deze campagne werd onder formele verantwoordelijkheid van Oikos uitgevoerd door een speciaal samengesteld campagne-team.

Het zwaartepunt van de campagne lag dit jaar op 17 oktober, Wereldarmoededag. Op die dag werd in het hele land aandacht besteed aan de millenniumdoelen; van Sittard tot Den Haag en van Heerenveen tot Den Bosch. Maar wat de EEN-campagne vooral zo bijzonder maakte, was de aanwezigheid op televisie en internet. In de aanloop naar Wereldarmoededag kon zo een geheel nieuwe doelgroep bereikt worden.

EEN op televisie en internet

De keuze voor een publiekscampagne werd gemaakt door de stuurgroep van het Nederlands Platform Millenniumdoelen (NPM) vanuit de gedachte dat mensen pas in actie kunnen komen, als eerst hun aandacht wordt getrokken. Door een samenwerkingsverband met RTL kon een *commercial* worden gemaakt, waarin op indringende wijze de kijker werd verteld dat elke drie seconden een kind sterft aan de gevolgen van armoede. De commercial werd via de netten RTL 4/5/7/8 over een periode van twee maanden zo'n 100 keer uitgezonden. Door juist op de zenders van RTL uit te zenden, werd een doelgroep bereikt, die volgens onderzoek nog vrijwel niet bereikt was met eerdere campagnes rond de millenniumdoelen.

Op internet werd een campagne opgezet in samenwerking met Hyves, een social-net-workingsite met ruim 4 miljoen Nederlandse leden. Hyves bood haar leden op verschillende

manieren de mogelijkheid om hun steun voor de millenniumdoelen kenbaar te maken. Ruim 15.000 Hyvers maakten hiervan gebruik. Hyves sprak aan het eind van 2007 van de meest succesvolle Hyves-campagne, met een opvallend sterke groei rond Wereldarmoededag.

Campagneteam EEN

Na voorbereidend werk door ondermeer Oikos werd begin 2008 met financiële steun van NPM-leden Oxfam Novib, Cordaid, ICCO en Hivos het campagneteam EEN ingesteld. Dit team voerde zijn werkzaamheden uit onder formele verantwoordelijkheid van Stichting Oikos en werd tevens op secretariael en administratief gebied ondersteund door Oikos. Door de samenstelling en de zeer uiteenlopende vaardigheden van het campagneteam, maar ook door de ondersteuning door Oikos zijn de teamleden erin geslaagd om heel veel nieuwe mensen in aanraking te brengen met de millenniumdoelen.

Poverty Requiem

Het Poverty Requiem is een muziekstuk, speciaal geschreven voor de millenniumdoelen. Peter Maissan en Sylvia Borren schreven muziek en tekst voor het stuk, dat op Wereldarmoededag in meer dan 25 landen werd uitgevoerd. In Nederland was het Poverty Requiem te horen in ondermeer Den Haag en Heerenveen. Tijdens de uitvoering in IJshockeyhal Thialf zongen 777 volwassenen en kinderen voor een publiek van ruim 2500 mensen.

Wereldarmoededag

Op 17 oktober vonden door heel Nederland activiteiten plaats in het kader van Wereldarmoededag. Vanaf de Dom in Utrecht vertrok op woensdagochtend een optocht van 200 *avatars*. Deze digitale personages trokken in levensgroot formaat van Utrecht naar Den Haag. Daar vond op het Plein 's werlds eerste virtuele demonstratie plaats. Uit handen van de avatars ontving minister Koenders (ontwikkelingssamenwerking) de 68.000 stemmen die op dat moment





verzameld waren via EEN.nl. Koenders gaf aan zich door de steun van de mensen achter deze avatars gesterkt te voelen om de strijd aan te gaan met armoede. Minister Koenders: "Twee miljard mensen moeten leven van minder dan 2 dollar per dag. Daar moeten we iets aan doen. Ik zie al deze avatars als mijn bondgenoten in deze strijd."

Na afloop van de demonstratie werd op het Plein het Poverty Requiem uitgevoerd door circa tweehonderd mensen, samen met minister Koenders en de kamerleden Femke Halsema (GroenLinks), Jacques Tichelaar (PvdA) en KATHLEEN Ferrier (CDA).

In Sittard, Den Bosch en Breda werden in verband met Wereldarmoededag voetbalclubs gegeven bij 11 basisscholen en 14 voetbalclubs. Ruim 2500 kinderen van 8-12 jaar kregen een training van profvoetballers van Fortuna Sittard, FC Den Bosch en NAC. Tijdens de clinic leerden de kinderen niet alleen iets over voetbal, maar ook over de rol van sport bij armoedebestrijding. De deelnemers kregen ook vrijkaartjes voor thuiswedstrijden van de betrokken voetbalclubs. Tijdens deze wedstrijden werd ook volop aandacht besteed aan de strijd tegen armoede. Kijk voor meer informatie over het project Sporten met een *Hoger Doel* op pagina 29.

Millenniumdoelen op de zomerfestivals

Ook op de zomerfestivals konden de bezoekers deze zomer niet om de millenniumdoelen heen. In opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Oxfam Novib en Cordaid voerde oikosXplore de Experieight-festivaltour uit. Daarnaast was oikosXplore met een door *lokaalmondiaal* verzorgde filmset aanwezig op een aantal andere festivals. Lees meer over deze activiteiten op pagina 28 en 29. 

Geloofwaardige Globalisering?

→ **TITEL PROJECT** Werken aan een Geloofwaardige Economie → **DOELSTELLING** Het stimuleren van discussie en actie in de kerken over de waarden en effecten van economische globalisering → **LOOPTIJD** 2006–2008 → **PARTNERS** PKN/Kerk in Actie en Landelijk bureau DISK → **SUBSIDIEGEVERS** Kerk en Wereld, Kerk in Actie, PIN, Steunstichting Evangelie en Industrie Gelderland → **WEBSITE** www.geloofwaardige-economie.nl



Het programma *Geloofwaardige Economie* helpt plaatselijke kerken de verbanden te zien tussen globalisering en duurzaamheid. Verder begeleidt het programma kerken bij het maken van de vertaalslag naar acties die lokaal 'het verschil maken'. Oikos was in 2007 met name betrokken bij de deelprojecten *De Maatschappelijke Verantwoordelijkheid van de kerken en Jongeren en Globalisering*. Oikos verzorgde daarnaast ook het secretariaat, de website en de nieuwsbrief van het programma.



Maatschappelijke Verantwoordelijkheid Kerken

Het project *Maatschappelijke Verantwoordelijkheid* van kerken draait om het vergaren en delen van informatie over plaatselijke initiatieven met een sociaal-economische focus. De projectmedewerkers hielden interviews met pastores, diaconieën en leden van kerkelijke groepen om in beeld te krijgen welke kerkelijke activiteiten worden ontwikkeld rond dit thema. Zo bleken in bijvoorbeeld Den Bosch en Bennekom, mooie initiatieven te zijn ontstaan om een soort van 'tegeneconomie' op te bouwen. Zo wordt in Bennekom in de zomermaanden al jarenlang wekelijks een markt gehouden bij de kerk, waar kerkleden de biologisch gekweekte groenten uit hun tuin verkopen. Ook ontwikkelden gemeenteleden een warmtemeter, die het mogelijk maakt om kerkgebouwen met zo min mogelijk energie op temperatuur te houden. Dit zijn mooie voorbeelden van hoe je plaatselijk kunt werken aan oplossingen voor mondiale problemen.

Tijdens een beraadslag in november gaf een panel feedback op de verhalen uit de plaatselijke kerken zoals opgetekend in de interviews.

Het panel bestond uit ds. Mijntje Bosman (voormalig algemeen secretaris van de Remonstrantse Broederschap), dr. Hans Dirk van Hoogstraten (voormalig universitair hoofddocent sociale ethiek in Nijmegen) en mw. Nienke van Dijk (directeur STEK, Den Haag). Er ontstond een constructieve uitwisseling tussen de panelleden en de aanwezige geïnterviewden. In 2008 zullen de vergaarde inzichten worden verwerkt in een praktijkboek met 'best practices', dat als basis zal dienen voor trainingen van het plaatselijk kerkelijk kader.

Jongeren en Globalisering

De initiatiefnemers van Geloofwaardige Economie geloven dat ze veel kunnen leren door te kijken hoe jongeren hun positie bepalen ten opzichte van globalisering. In dat kader werkt Oikos samen met de Verenigde Protestantse Kerk in België aan een zomerkamp voor jongeren uit Europa en Afrika. Tijdens dit kamp zullen de jongeren zowel samenwerken in twee sociale projecten als deelnemen aan bijbelstudies, vieringen en discussies over globalisering en gerechtigheid. Na afloop zullen de Nederlandse deelnemers verslag uitbrengen in hun eigen kerkelijke gemeentes en op de website.

Oecumenische samenwerking

In 2007 is het op katholieke parochies gerichte project Globalisering in dienst van het leven officieel opgegaan in het programma *Werken aan een Geloofwaardige Economie*. Dit biedt een unieke mogelijkheid om de kennis die aanwezig is in beide projecten nu ook beschikbaar te maken over de kerkgrenzen heen. Tegelijkertijd is het ook zeer vanzelfsprekend om samen te werken. Veel vragen over de rol van christenen in een globaliserende wereld zijn per slot van rekening in protestantse en katholieke kringen vaak hetzelfde. Oecumenische samenwerking is daarom eigenlijk niet alleen vanzelfsprekend, maar gewoon een must. ∞

Milieu en Ontwikkeling

Innovation for Development

→ **TITEL PROJECT** Technologie en ontwikkeling → **DOELSTELLING** Het publiek, politici en Nederlandse ontwikkelingsorganisaties en bedrijven betrekken bij de vragen welke rol technologie speelt en kan spelen in internationale samenwerking voor duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding → **LOOPTIJD** 2007 → **PARTNERS** Studium Generale van Delft en Eindhoven, Commissie Technologie voor Ontwikkeling van de TU Eindhoven, Ingenieurs zonder Grenzen (KIVI NIRIA), Stichting Otherwise, Koninklijk Instituut voor de Tropen.
→ **SUBSIDIEGEVERS** NCDO → **WEBSITE** www.i4d.nl



Mobiele telefoons zijn in Nederland niet meer weg te denken. Maar ook in de meeste ontwikkelingslanden zie je steeds meer mensen met een telefoon rondlopen. De voordelen die dit biedt zijn talrijk. Het netwerk Innovation for Development (I4D) pleit ervoor dat de Europese Unie bij haar streven om de meest innovatieve kenniseconomie te worden, zich volop inzet om kennis te delen met ontwikkelingslanden. Zo kunnen ontwikkelingslanden straks ook profiteren van de grote mogelijkheden die internet, ICT en andere technologie met zich meebrengen.

Na de focus op duurzame energie tijdens de eerste I4D-day in 2006, verdiepten Oikos en haar partners zich in 2007 in het onderwerp ICT en ontwikkeling. Ook op dit gebied wil het I4D-netwerk politici, wetenschappers en het bedrijfsleven bij elkaar brengen. Door de in

Nederland aanwezige kennis van technologie en ervaring met ontwikkelingswerk te bundelen wil het netwerk een ideale omgeving creëren waarin nagedacht kan worden over oplossingen en nieuwe mogelijkheden voor de inzet van ICT in ontwikkelingslanden.

ICT kan voor veel urgente problemen een eenvoudige oplossing bieden. Zoals mobiele telefonie ingezet wordt door boeren om op de hoogte te blijven van de meest recente prijzen, kan ook internet grote voordelen bieden voor mensen in zowel stad als op het platteland. Zo zou ICT het mogelijk kunnen maken dat artsen vanuit ziekenhuizen in grote steden medisch advies op afstand kunnen geven aan afgelegen hulpposten. Ook kan ICT gebruikt worden bij de opzet van kleine werkplaatsen voor productie voor lokaal gebruik, zoals een maalmachine, een vinylsnijder, led-lampen en zonnepanelen.

De vraag is hoe gestimuleerd kan worden dat deze mogelijkheden zo goed mogelijk worden benut. In de Lissabon Agenda heeft de Europese Unie zich tot doel gesteld in 2010 de meest innovatieve kenniseconomie ter wereld te worden. Tegelijk maakt de EU zich in haar ontwikkelingsbeleid sterk om ontwikkelingslanden aan te laten haken bij de mondiale economie. De Lissabon Agenda lijkt daarmee in tegenspraak en de kloof tussen de Europese Unie en ontwikkelingslanden juist te vergroten. Het I4D-netwerk stelt de vraag hoe voorkomen kan worden dat die kloof nog groter wordt, of zelfs hoe deze gedicht kan worden. Kan de EU ontwikkelingslanden ondersteunen hiervoor het initiatief naar zich toe te trekken? Deze vragen komen aan de orde tijdens de tweede I4D-day die in 2008 wordt georganiseerd.

Training Technologie

Tijdens een training aan het Flying Innovation Team van TNO stond het thema 'technologie, ontwikkeling en ethiek' centraal. Het doel van de training was om de medewerkers van dit team beter voor te bereiden op de dilemma's die ze tegenkomen bij het werken aan technologische projecten in ontwikkelingslanden. De training combineerde elementen uit Dialogue for Peaceful Change met kennis opgedaan in diverse Oikos-projecten rond technologie en ontwikkeling.

Als een Nederlandse ingenieur in een ontwikkelingsland een project wil starten, zal hij of zij al snel tegen bepaalde cultuurverschillen oplopen. Ook kan het voorkomen dat de regels ter plekke botsen met onze overtuigingen. Dat kan zorgen voor een moreel dilemma: moet ik me aan mijn eigen regels houden, of pas ik me aan aan de regels van dit land? Deze en andere vragen kwamen aan bod tijdens de training, die was toegepast op de projecten van het Flying Innovation Team. ∞

Bernice Notenboom, ambassadeur voor duurzaamheid

→ **TITEL PROJECT** Arctic Alert → **DOELSTELLING** Scholieren betrekken bij het thema klimaatverandering en duurzaamheid door een web- en educatieprogramma bij de expeditie naar de Zuidpool van Bernice Notenboom → **LOOPTIJD** 2007–2008 → **PARTNERS** SME Advies, Bernice Notenboom → **SUBSIDIEGEVERS** VSB Fonds, Fonds1818, Triodos Foundation, NCDO → **WEBSITE** www.arcticalert.nl

Begin januari 2008 werd in vrijwel alle Nederlandse media gemeld dat Bernice Notenboom als eerste Nederlandse vrouw de Zuidpool had bereikt. Stichting Oikos zette samen met Notenboom een educatieprogramma op rond deze expeditie die in november 2007 begon. De expeditie werd door Oikos aangegrepen om aandacht te vragen voor klimaatverandering en duurzaamheid.

Bernice Notenboom legde bijna 1000 kilometer af op ski's tijdens haar expeditie op Antarctica. Ze was achtendertig dagen onderweg van het Ronne Ijsplateau naar de Zuidpool. Enkele dagen voordat ze de Zuidpool zou bereiken liep Notenboom een longontsteking op, die ze gelukkig met behulp van doktersadvies en zelfmedicatie wist te bedwingen. Voor Bernice Notenboom was het de derde poolexpeditie in een jaar, na eerdere expedities naar de Noordpool en de Koude Pool in Siberië.

De poolreizen van Bernice Notenboom stonden in het teken van duurzaamheid en de strijd tegen klimaatverandering. Omdat Notenboom graag haar ervaringen wilde delen met schoolkinderen zocht zij contact met Oikos voor mogelijke samenwerking binnen het lesprogramma Check it Out! Die samenwerking is er gekomen in de vorm van het project Arctic Alert. Zes scholen deden vanaf het begin mee aan het project. Door de grote publiciteit in ondermeer het NOS Jeugdjournaal, werd nog een veel grotere groep kinderen en scholen bereikt.

In het educatieprogramma Arctic Alert werd geen gebruik gemaakt van lesboeken, maar werd gekozen voor een website. Deze website werd door Oikos ontwikkeld en bijgehouden. Op www.arcticalert.nl konden de scholieren de

expeditie van Bernice Notenboom meebeleven én werd er elke week een nieuw thema toegelicht. Thema's die aan de orde kwamen waren duurzaamheid, energie, afval en de gevolgen van klimaatverandering voor ontwikkelingslanden. Aan de thema's waren opdrachten en een quiz gekoppeld. Door mee te doen aan de opdrachten konden scholen meedingen naar de hoofdprijs: een show & tell van Bernice Notenboom op school.

Na afloop van de expeditie gaf Notenboom voorlichting op de zes scholen die vanaf het begin betrokken waren bij de expeditie. Daarnaast bezocht ze ook de prijswinnende school. In 2008 gaat Bernice Notenboom opnieuw op expeditie, ditmaal naar Groenland. Ook rond deze poolreis werkt Oikos weer met haar samen. Als ambassadeur van het lesmateriaal van Check it Out! over klimaatverandering en duurzaamheid zal Bernice Notenboom in het najaar van 2008 opnieuw een aantal scholen bezoeken.



Op weg naar een rechtvaardig klimaatbeleid

→TITEL PROJECT Klimaatplan →DOELSTELLING Een rechtvaardig klimaatbeleid →LOOPTIJD 2007 →PARTNERS Kerk in Actie, ICCO, Wereldraad van Kerken →SUBSIDIEGEVERS Kerk in Actie, ICCO →WEBSITE www.fairclimate.nl

De klimaatop op Bali leverde na een moeizame start toch succes op: alle landen hebben het akkoord ondertekend en daarmee het belang onderschreven van een nieuw, ingrijpender klimaatbeleid voor na 2012. In opdracht van ICCO/Kerk in Actie maakte Oikos op Bali deel uit van de delegatie van de Wereldraad van Kerken. Daarnaast heeft Oikos in 2007 samenwerking gezocht met Europese organisaties in haar streven naar een klimaatbeleid waarbij mondiale rechtvaardigheid centraal staat.



Bali

Op verzoek van ICCO/Kerk in Actie maakte Oikos-medewerker Christiaan Hogenhuis tijdens de klimaatop op Bali deel uit van de Wereldraad-delegatie. Het was zijn taak om te werken aan een sterkere participatie van de Wereldraad van Kerken, met name van de vertegenwoordigers van kerken in ontwikkelingslanden. De herstructurering van de klimaatwerkgroep van de Wereldraad zal ertoe moeten leiden dat de kerken bij klimaatconferenties erin slagen meer van zich te laten horen.

Daarnaast was Hogenhuis op Bali betrokken bij het *Greenhouse Development Rights Initiative*. Dit door de Britse organisatie Christian Aid ontwikkelde plan gaat uit van het recht van elk individu en land op ontwikkeling. Probleem hierbij is dat we aan twee wereldbollen nog niet genoeg zouden hebben als elk land zich net zo zou ontwikkelen als de landen in Europa en Noord-Amerika. Als we willen dat ook ontwikkelingslanden zich snel ontwikkelen, zal er in de rijke landen een flinke koerswijziging moeten plaatsvinden. Ons streven naar groei zal dan

wellicht moeten plaatsmaken voor krimp, onze hang naar materiële welvaart zal moeten verschuiven naar de immateriële aspecten van welvaart.

FairClimate

Oikos begeleidde een onderzoek dat op de VU te Amsterdam werd gedaan naar een visie van ICCO op een internationaal rechtvaardig klimaatbeleid. De resultaten van dit onderzoek zijn te boek gesteld in het rapport *Towards a fair and equitable framework for post-2012 climate* en in de publicatie *Voorstellen voor een rechtvaardig klimaatbeleid*.

Met deze publicatie werd in het najaar van 2007 de nieuwe naam van het Klimaatplan gelanceerd: *FairClimate*. Onder de nieuwe naam zullen ICCO en Kerk in Actie nog meer aandacht besteden aan het steunen van projecten in ontwikkelingslanden om de schadelijke gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Oikos zal FairClimate blijven ondersteunen in de benadering van het klimaatbeleid vanuit mondiale rechtvaardigheid.



Klimaat en Theologie

In 2007 werden er twee internationale conferenties gehouden rond klimaat en theologie. Oikos was aanwezig bij deze conferenties in Londen en Kaapstad. Tijdens deze conferenties werd gesproken over de theologische en ethische dimensies van het klimaatprobleem. Reflectie hierop is erg belangrijk als je streeft naar een rechtvaardig klimaatbeleid. Op de vraag wat in een bepaalde situatie rechtvaardig is, bestaan immers verschillende visies. Hoe christenen rechtvaardigheid opvatten wordt mede bepaald door de bronnen waar zij zich op baseren, de Bijbel en de christelijke traditie. Ook kwam aan de orde welke verschillen er zijn tussen 'gewone' ethiek en christelijke ethiek.

Internationale netwerken

Werken aan een beter internationaal klimaatbeleid doe je niet alleen vanuit Nederland. Daarom verzorgt Oikos voor het Klimaatplan van Kerk in Actie en ICCO de internationale contacten rond klimaatbeleid. In dit kader vindt veel samenwerking plaats met de Wereldraad van Kerken, maar ook met andere oecumenische organisaties als

het ECEN (European Christian Environmental Network) en Aprovech (koepelorganisatie van christelijke ngo's die zich inzet voor duurzame ontwikkeling en eerlijke wereldhandel).

Binnen deze netwerken werkt Oikos eraan dat ook andere Europese kerkelijke organisaties de ideeën achter het Klimaatplan (FairClimate) hanteren, onder de noemer van het Climate Justice Initiative. Dit initiatief bepleit een gelijk recht van iedereen op gebruik van de atmosfeer. Als Nederland daar teveel aanspraak op maakt, zouden landen die maar nauwelijks bijdragen aan de vervuiling van de atmosfeer daarvoor gecompenseerd moeten worden, omdat Nederland in feite gebruik maakt van hun gebruiksruimte. Daarnaast is er vanuit de Klimaatwerkgroep van de Wereldraad van Kerken sprake van samenwerking rond de *Global Public Campaign on Climate Action*, waaraan ook Oxfam, Greenpeace en het Wereld Natuur Fonds deelnemen.



Duurzaam versus ontwikkeling?

→TITEL PROJECT Duurzaamheid en Gerechtigheid →DOELSTELLING Doordenking van vraagstukken van gerechtigheid en duurzaamheid in hun samenhang →LOOPTIJD 2007
→PARTNERS Pugwash Nederland →SUBSIDIEGEVERS Kerk en Wereld →WEBSITES www.stichtingoikos.nl/duurzaamheidengerechtigheid | www.sharingtheplanet.nl

De woorden ‘duurzaamheid’ en ‘ontwikkeling’ klinken ons zo vertrouwd in de oren, dat we waarschijnlijk niet beseffen dat deze twee niet zomaar samengaan. Ontwikkeling brengt vaak economische groei met zich mee. Die economische groei zet echter vaak duurzaamheid onder druk. In het programma *Duurzaamheid en Gerechtigheid* brengt Oikos dit dilemma in beeld, maar wijst er tegelijkertijd op dat verandering mogelijk is. Dat vertrouwen kan mensen weer opnieuw motiveren om zich in te zetten voor duurzaamheid.

Het programma Duurzaamheid en Gerechtigheid vormt een combinatie van wetenschappelijke reflectie en educatie. Oikos richt zich daarbij op scholieren, studenten, wetenschappers en kerkelijke groepen. Om deze groepen te bereiken maakt Oikos gebruik van zeer uiteenlopende methodes: stages, lezingen, interviews en een ideeënwedstrijd. Het accent lag daarbij in 2007 op kerkelijke groepen.

Onderzoek naar duurzaamheid en gerechtigheid

In 2007 deed een aantal studenten onderzoek voor Oikos naar verschillende aspecten rond duurzaamheid. Zo verdiepte een filosofiestudente zich in een ethische benadering van duurzaamheid en gerechtigheid. Een student psychologie onderzocht welke factoren mensen ertoe brengen om duurzame keuzes te maken. Een studente antropologie deed in Nederland een veldstudie naar de manier waarop diverse netwerken en gemeenschappen in Nederland proberen een duurzame levensstijl te realiseren en elkaar daarbij ondersteunen. Ook kerken zou je als gemeenschappen kunnen aanduiden, waar soms op een soortgelijke manier wordt gewerkt aan een duurzame wereld.

Metamorfose

In Oegstgeest organiseerde Oikos samen met de Verenigde Protestantse Gemeente Oegstgeest een serie van vier thema-avonden onder



de titel *Metamorfose. Een religieuze zoektocht naar duurzaamheid én gerechtigheid*. De grote diversiteit aan vormen waarin uiting werd gegeven aan deze zoektocht was opvallend. Zo werd de ene avond de film *An Inconvenient Truth* vertoond, terwijl een andere keer een spirituele wandeling werd georganiseerd. Tijdens de eerste twee avonden waren er lezingen van respectievelijk Christiaan Hogenhuis (Oikos) en Erik Borgman (Heyendaal Instituut), gevolgd door discussie.

Erik Borgman poneerde de stelling dat wanhoop over de mogelijkheid tot verandering vanuit de christelijke visie geen optie is. Volgens Borgman moeten we altijd vertrouwen houden in de toekomst, ook al kunnen we niet in één keer de wereld redden. Borgman zet dus in op een benadering van hoop én het nemen van kleine stapjes richting een betere wereld.

Die hoopvolle benadering gebruikt Oikos in de diverse activiteiten binnen het programma Duurzaamheid en Gerechtigheid. Want het is vrijwel onmogelijk om mensen te activeren als er geen vertrouwen meer is in de toekomst. De omslag naar duurzaamheid kan je ook benaderen vanuit de gedachte dat een duurzaam leven juist een prettiger leven is, met minder stress en minder vervuiling. Tijdens de bijeenkomsten voor kerkelijke groepen kwam aan de orde dat de keuze voor duurzaamheid hier in Nederland er wel eens toe zou kunnen leiden dat de economische groei in de vorm zoals wij die nu kennen, afneemt. Dat lijkt een sombere constatering, maar daagt ons wel uit om anders te leren denken over welvaart en ontwikkeling. En dan zou wel eens kunnen blijken dat krimp, in de materiële zin van het woord, leidt tot groei in de kwaliteit van leven. ∞



Globalisering en Identiteit

Goede ideeën gezocht

→ **TITEL PROJECT** Ideeënwedstrijd Migranten en Ontwikkelingssamenwerking → **DOELSTELLING** Migranten worden op een laagdrempelige wijze gestimuleerd hun ideeën voor lokale ontwikkelingsprojecten te vertalen in haalbare plannen → **LOOPTIJD** 2007 → **PARTNERS** SMS, Cordaid → **SUBSIDIEGEVERS** Cordaid → **WEBSITE** www.ideeenwedstrijd.nl



Oikos organiseerde in 2007 voor de vijfde maal samen met SMS de Ideeënwedstrijd Migranten en Ontwikkelingssamenwerking. Migranten worden elk jaar weer opgeroepen om ideeën in te dienen voor projecten in de landen van herkomst. Want het zijn vaak migranten die weten welke problemen er spelen in regio's waar ontwikkelingswerkers vaak nog geen ingang hebben. De ideeën met de beste oplossingen maken elk jaar weer kans op één van de prijzen. Dit jaar kregen alle winnaars ook een training aangeboden om hun plannen om te zetten in een succesvol project.



Dit jaar ontving de jury 34 ideeën. Vanwege de viering van het eerste lustrum van de Ideeënwedstrijd, besloot de organisatie een aantal extra prijzen uit te loven. Naast de drie reguliere prijzen en de jongerenprijs, werden er dit jaar nog drie aanmoedigingsprijzen uitgereikt. Alle zeven prijswinnaars kregen een geheel verzorgd trainingsweekend cadeau. Tijdens dit trainingsweekend krijgen de deelnemers theoretische en praktische informatie die van pas kan komen bij het uitvoeren van het project.

De eerste prijs (t.w.v. € 10.000) ging naar de Molukse stichting Jajasan Pemandjuan dan Penguantan Hubungan. Deze stichting diende een plan in voor een onderwijsproject voor christelijke en islamitische kinderen die momenteel nog niet naar school gaan vanwege de onrustige situatie in het gebied. De winnaars willen door middel van dit project bijdragen aan verzoening tussen christenen en moslims op Ambon.

De Soedanese Cuey Machar Secondary School Foundation won samen met de Somalisch-Nederlandse Nedsom Gurey Jongeren een gedeelde tweede prijs. Beide stichtingen wonnen € 5.000. Voormalig kindsoldaat Kon Kelei, oprichter van de Soedanese stichting, sprak de hoop uit met zijn project de wederopbouw van een middelbare school in Zuid-Soedan te kunnen verwezenlijken: "Door deze prijs krijg ik de kans om zo een deel van mijn jeugd alsnog te kunnen beleven. Ik wil de organisatie hartelijk danken voor deze kans." Het project van de Somalische jongeren wil gehandicapte jongeren een beter bestaan geven door de toegankelijkheid van de gezondheidszorg en onderwijs te verbeteren.

De jongerenprijs (t.w.v. € 2.500) werd dit jaar uitgereikt aan de Stichting Hoop voor Weduwen. De stichting wil weduwen in Cambodja helpen een zelfstandig en zeker bestaan op te bouwen door hun gratis onderwijs aan te bieden. De drie aanmoedigingsprijzen werden gewonnen door de Ugandese Maria Oringo en de stichtingen Somali4all en Communicatiecentrum samenwerking Noord-Zuid.

Tijdens de prijsuitreiking wees juryvoorzitter Kathleen Ferrier (CDA) er op dat bij de wedstrijd de afgelopen jaren een aantal sterke projecten met kop en schouders boven de rest uitsteekt. Deze migrantenorganisaties zijn vaak al zeer bedreven in het vinden van fondsen voor hun project. Terwijl de Ideeënwedstrijd Migranten en Ontwikkelingssamenwerking eigenlijk bedoeld is voor beginners. In 2008 zullen de organisaties achter de Ideeënwedstrijd werken aan een nieuwe opzet van de wedstrijd. ∞

Dialoog in Zimbabwe

→ **TITEL PROJECT** Dialogue for Peaceful Change → **DOELSTELLING** De ontwikkeling van een methodiek waarbij dialoog wordt toegepast als instrument om vrede te bewaren of tot stand te brengen → **LOOPTIJD** 2007 → **PARTNERS** Oikosnet Europe, TIDES Training → **SUBSIDIEGEVERS** Vesper Society (USA), ICCO, Church of Sweden, United Methodist Church, Haëlla Stichting, Oikosnet → **WEBSITE** www.dialogueforpeacefulchange.net



De dialoogmethode Dialogue for Peaceful Change is binnen drie jaar na de start sterk gegroeid. In 2007 werd DPC opnieuw in een groot aantal nieuwe landen geïntroduceerd. Vooral het succes van de methode in Zimbabwe is hierbij het vermelden waard. Waar in Europa vaak wordt ontkend dat conflicten plaatsvinden, ziet men buiten Europa vaak veel beter dat deze methode niet alleen van toepassing is op grote conflicten, maar ook toegepast kan worden in het dagelijks leven.

In 2007 groeide het aantal facilitators in Dialogue for Peaceful Change van 60 naar 160. Trainingen vonden ondermeer plaats in Roemenië, Canada, India, Zimbabwe, Verenigde Staten en Chili. Er wordt tijdens de trainingen gewerkt met casussen die zoveel mogelijk afkomstig zijn uit de plaatselijke situatie.

Voor een succesvolle inzet van Dialogue for Peaceful Change is het allereerst van belang dat wordt erkend dat conflicten onderdeel uitmaken

van het leven. Toch blijkt dat, vooral in Europa, vaak wordt ontkend dat er conflicten zijn. DPC ziet het nu als haar taak om te laten zien dat een succesvolle bemiddeling bij conflicten voor 99% afhangt van hoe je in het informele contact met de partijen omgaat. Een open houding naar beide partijen is daarbij onmisbaar.

DPC in Zimbabwe

DPC-coach Jaap van der Sar kwam via Oikosnet, het internationale netwerk van oecumenische centra waar Oikos lid van is, in contact met de Zimbabweaanse Raad van Kerken. "Dit is wat wij in Zimbabwe nodig hebben", aldus de voorzitter van Oikosnet-Afrika, die werkt bij de Zimbabwe Council of Churches. Bij de eerste training in Zimbabwe in juni waren naast het bestuur van de Raad van Kerken en regionale kerkfunctionarissen, ook twee bisschoppen aanwezig.

De deelnemers aan de training leerden stapsgewijs en doelgericht conflicten op te pakken en daar constructief en effectief mee om te

gaan. De training werd na afloop zeer positief gewaardeerd. Bij een bezoek in oktober bleek dat de DPC-methode in Zimbabwe heel goed aanslaat. Op diverse plekken in de samenleving wordt de dialoogmethode nu toegepast door de kersverse DPC-facilitators. Vrijwel alle facilitators getuigden ervan dat ze nu beter in de gaten hebben welke processen plaatsvinden in de samenleving en wat de rol en taak van de kerken daarbij kan zijn.

DPC groeit door

Vanwege de positieve ervaringen in Zimbabwe, is besloten om een driejarig project met de Zimbabwe Council of Churches te starten. Het einddoel van het traject is om uiteindelijk in dat land 20 trainers te hebben, die zelf facilitators in Dialogue for Peaceful Change kunnen opleiden. Voor de Europese situatie wordt in 2008 onderzocht hoe de DPC-methode nog beter kan aansluiten bij de Europese ervaringen met en visies op conflicten. ∞

Spirituele ontwikkeling is óók ontwikkeling

→ **DOELSTELLING** De betekenis van religie voor duurzame ontwikkeling, internationale samenwerking en samenlevingsopbouw onder de aandacht brengen → **LOOPTIJD** 2006–2010

→ **PARTNERS** Cordaid, ICCO, Islamitische Universiteit Rotterdam en Seva Network Foundation → **SUBSIDIEGEVERS** Zie partners → **WEBSITE** www.religie-en-ontwikkeling.nl

Werken aan ontwikkeling zonder aandacht voor religie en spiritualiteit is gedoemd te mislukken. Religie en ontwikkeling zijn niet te scheiden. Vanuit dat centrale uitgangspunt ontplooi de het Kenniscentrum Religie & Ontwikkeling ook in 2007 zijn activiteiten. Naast drie seminars rond religieuze moderniteiten en een conferentie over islamitisch activisme was vooral de partnerconferentie *Transforming Development* van groot belang voor het Kenniscentrum.

Partnerconferentie

Van 15 tot 17 oktober 2007 kwamen 98 mensen uit 26 landen in Soesterberg samen om te praten over een integrale visie op ontwikkeling. De partnerconferentie *Transforming Development. Exploring Approaches to Development from Religious Perspectives* was het vervolg op de partnerconferentie die in 2005 werd gehouden. Toen concludeerden de aanwezigen dat vanuit het westen vaak vanuit een seculier perspectief naar ontwikkeling wordt gekeken. Men zou beter moeten gaan begrijpen hoe religie een positief effect kan hebben op ontwikkeling. Ook zouden strategieën ontwikkeld moeten worden die toe te passen zijn bij ontwikkelingsprojecten. In de tweede partnerconferentie borduurden de deelnemers op die centrale gedachten voort.

Ontwikkeling heeft materiële, meetbare dimensies. Maar ontwikkeling heeft ook vele immateriële dimensies, die veel moeilijker te omschrijven of te meten zijn. Spiritualiteit is ook een vorm van ontwikkeling en maakt er een onlosmakelijk deel van uit. Religies dragen sterk bij aan immateriële dimensies van ontwikkeling en hebben veel over ontwikkeling te zeggen. Tijdens de partnerconferentie in oktober stonden de deelnemers voor de uitdaging om uit te denken hoe zo'n inclusieve aanpak van ontwikkeling eruit zou kunnen zien.

Het denkproces richting een integrale visie op ontwikkeling werd op gang geholpen door de deelnemers allereerst met elkaar te laten praten over wat 'het goede leven' voor hen betekent. Daarna werden 'best practices' uitgewisseld; hoe kan dat 'goede leven' ontwikkeld worden en welke obstakels kom je tegen bij het werken aan ontwikkeling? Vaak werd gewezen op het belang van relaties tussen mensen onderling



en met het niet-menselijke. Religie kan hierbij een belangrijke rol spelen. Op de laatste dag van de conferentie koppelden de deelnemers hun bevindingen plenair terug. Vervolgens werden in een 'commitment ceremony' toezeggingen gedaan door de aanwezige organisaties. Tijdens de conferentie werden belangrijke stappen gezet in het zichtbaar maken van 'onzichtbare' zaken, zoals het belang van delen, gastvrijheid, vreugde en gemeenschapsgevoel. Deze immateriële zaken maken een wezenlijk onderdeel uit van de complexe werkelijkheid, niet alleen voor partners, maar ook voor donoren.





De sfeer waarin de conferentie plaatsvond werd door alle aanwezigen als zeer bijzonder ervaren. Naast de dagopeningen was er ook op andere momenten tijdens de conferentie ruimte voor spiritualiteit. Medewerkers van partnerorganisaties in ontwikkelingslanden hebben vaak het gevoel dat ze zich moeten aanpassen in de samenwerking met een donororganisatie. Tijdens deze conferentie ervoeren veel deelnemers uit ontwikkelingslanden dat de donororganisaties wel degelijk geïnteresseerd zijn in hun visie op ontwikkeling.

Seminars

Het Kenniscentrum heeft in 2007 drie seminars georganiseerd rond het thema *Religieuze moderniteiten: uitdagingen voor ontwikkelings-samenwerking*. Over de hele wereld worden samenlevingen beïnvloed door normen en waarden zoals die gelden in de rijke 'ontwikkelde' landen. De centrale vraag tijdens deze seminars was hoe religies reageren op de toenemende invloed van Westerse moderniteiten en hoe religies zelf moderniseren. Ibrahim Abu Rabi maakte tijdens zijn bijdrage aan het seminar *Moderniteit en islam* onderscheid tussen modernisering en moderniteit. Modernisering staat met name voor objectief waarneembare technische vernieuwingen, terwijl moderniteit waarden in zich herbergt die vaak hun oorsprong in het Westen vinden.

De seminars over moderniteiten vanuit christendom, islam en hindoeïsme boden ontwikkelingsorganisaties de mogelijkheid om van gedachten te wisselen met vertegenwoordigers uit de verschillende religies over vraagstukken rond moderniteit. Een vraag die opkomt is bijvoorbeeld hoe een organisatie ermee kan omgaan als visies binnen een religie op ethische kwesties met elkaar botsen. Piet Kuijper van Cordaid wees erop dat je als ontwikkelingsorganisatie nooit zomaar je eigen ideeën moet loslaten: "Maar je moet ook niet zeggen: 'mijn opvatting is de juiste'. Ga met elkaar in gesprek en probeer te begrijpen waarom andere mensen op een bepaalde manier denken."

Conferentie Islamitisch Activisme

Nadat in 2006 de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) een rapport uitbracht over islamitisch activisme, was binnen het Kenniscentrum Religie & Ontwikkeling al snel duidelijk dat dit onderwerp ook relevant

is voor ontwikkelingsorganisaties. Samen met BBO, Hivos, Press Now, IKV/Pax Christi en Oxfam Novib organiseerde het Kenniscentrum een conferentie over de dialoog met islamitische bewegingen over democratie en mensenrechten.

Hoewel er vele islamitische ngo's zijn die zich inzetten voor armoedebestrijding, vrouwenrechten en democratisering, werken Nederlandse organisaties in islamitische landen nog vooral samen met christelijke of niet-religieuze partnerorganisaties. Uit onderzoek van het Kenniscentrum in samenwerking met BBO en Press Now, bleek dat diverse Nederlandse organisaties zich realiseren dat dialoog en samenwerking van belang zijn. Gebrek aan kennis van het islamitische 'middenveld', complexe politieke risico's en (vrees voor) botsende visies staan die dialoog en samenwerking echter vaak in de weg.

Tijdens de conferentie op 10 september gingen de aanwezigen in gesprek met sprekers uit Egypte, Turkije, Marokko en Indonesië over de mogelijkheden en dilemma's bij het samenwerken met islamitische organisaties rond democratisering en mensenrechten.

Vernieuwde website

De website van het Kenniscentrum is in 2007 geheel vernieuwd. Ook werd een digitale nieuwsbrief ontwikkeld en verzonden. Op de website worden activiteiten van het Kenniscentrum aangekondigd en diverse publicaties opgenomen. Ook bevindt zich hier het groeiende documentatiecentrum, waardoor relevante titels op het gebied van religie en ontwikkeling eenvoudig te vinden zijn. 

Mond dicht, oren open!

→TITEL PROJECT Oecumenisch Gesprekscentrum Babylon →DOELSTELLING Gesprek faciliteren tussen partijen met uiteenlopende visies →LOOPTIJD 2007 →PARTNERS IKV/Pax Christi, Kerk en Vrede, Justitia et Pax, Kerk en Wereld, Stichting Woudschoten →SUBSIDIEGEVERS Zie partners →WEBSITE www.babylon.nl



Varend in dialoog met elkaar gaan. Dat was mogelijk tijdens de twee dialoogberaden die dit jaar voor het eerst werden georganiseerd in de Babylonboot. Het onderwerp: de zin en onzin van dialoog. Naast deze twee beraden zijn nog drie andere beraden gehouden over de onderwerpen Afghanistan, integratie en religieuze identiteit. Bij alle bijeenkomsten van het oecumenisch gesprekscentrum Babylon staat de gedachte centraal: dreigt er een conflict, sluit dan je mond en open je oren!

Babylonboot

Het idee van een Babylonboot werd voor het eerst geopperd door Greco Idema (vanuit Kerk en Wereld betrokken bij Babylon). Door de dialoog te verplaatsen naar een geheel nieuwe setting, ontstaat een nieuwe dynamiek tussen de deelnemers. Tijdens de boottocht ben je als reisgenoten tot elkaar veroordeeld, je kan er niet tussentijds af. De boot maakte de eerste

maal een boottocht over de Utrechtse Vecht. De tweede bijeenkomst vond plaats tijdens een tocht over het IJ, de Vecht en de Amsterdamse grachten. Beide keren namen ruim twintig mensen deel aan het gesprek.

Onderwerp van gesprek tijdens de twee beraden in de Babylonboot was de dialoog. De deelnemers wisselden ervaringen uit die ze hebben opgedaan met het toepassen van de dialoog, met name rond verschillen in religieuze achtergronden. Ook werd er geprobeerd om lessen te trekken uit eerdere ervaringen. Het belangrijkste bij het starten van de dialoog is dat er van te voren goed wordt nagedacht over de vraag waar je de dialoog op inzet. Wat is je uiteindelijke doel?

Meervoudige Religieuze Identiteit

Naar aanleiding van de VolZin lezing van Manuela Kalsky organiseerde Babylon op verzoek een

bijeenkomst waarin belangstellenden nog eens verder door konden praten met de theologe Kalsky over het onderwerp 'de meervoudige religieuze identiteit'. Volgens Kalsky heeft iedereen in zijn of haar geloofsopvatting al heel veel verschillende religieuze en niet-religieuze denkbeelden geïncorporeerd. Vaak zijn zowel katholieke als protestantse invloeden aanwezig in onze religieuze beleving, maar ook heeft de Verlichting en de Islam in veel gevallen onze identiteit mede bepaald.

De gespreksleider Jaap van der Sar richtte zich allereerst op het helder krijgen van wat de verschillende gesprekspartners nu werkelijk bedoelen. Stel daarbij je oordeel eerst nog even uit. Maar dat wil niet zeggen dat je niet een oordeel hebt, of zou mogen hebben. Want neutraliteit bestaat niet. Als mensen zich neutraal houden, zeggen ze in feite: 'zoek het maar uit'. Ook in het gesprek over de meervoudige religieuze identiteit is het van belang in te zien, dat we onze keuzes al gemaakt hebben. Door je daarvan bewust te zijn, kan je er vervolgens ook voor kiezen om bepaalde standpunten weer los te laten.

Afghanistan en Integratie

Tijdens een Babylonberaad in oktober werd gesproken over een exit-strategie voor de Nederlandse aanwezigheid in Afghanistan. Wat is de beste manier en het beste moment om onze troepen terug te halen uit Afghanistan. De bijeenkomst werd georganiseerd in nauwe samenwerking met IKV/Pax Christi. Naar aanleiding van het rapport 'Wij horen bij elkaar', geschreven door Oikos in opdracht van de Raad van Kerken en SKIN (de vereniging van migrantenkerken), werd een beraad georganiseerd rond het thema 'integratie'. De centrale vraag daarbij was hoeveel verscheidenheid we eigenlijk aan kunnen. Het is moeilijk om samen te werken als we het met elkaar oneens zijn op cruciale punten. Dit beraad werd bijgewoond door 25 mensen. ∞



oikosXplore

oikosXplore:

Door jongeren voor jongeren

→ **TITEL PROJECT** Jongeren en internationale samenwerking → **DOELSTELLING** Doelstelling Verdiepen en verbreden van draagvlak voor internationale samenwerking onder specifieke groepen jongeren → **LOOPTIJD** 2007 → **SUBSIDIEGEVERS** NCDO, CMC, Misteli Belevingscommunicatie en PIN → **WEBSITE** www.oikosxplore.nl

OikosXplore betreft jongeren bij internationale samenwerking door ondermeer workshops, trainingen en festivalcampagnes. Om jongeren te bereiken zet oikosXplore steeds vaker jongeren in. Deze 'facilitators' voelen perfect aan hoe ze andere jongeren kunnen aanspreken. Samen met de facilitators zoekt oikosXplore steeds naar nieuwe methodes.



Workshops

Enkele malen per jaar benaderen de facilitators van oikosXplore studentenverenigingen en jongerengroepen met een steeds groeiend aanbod van workshops. Inmiddels zijn er vijftien verschillende workshops beschikbaar. In 2007 heeft oikosXplore 75 workshops gegeven aan in totaal ruim 2000 jongeren, onder wie veel HBO- en WO-studenten, maar ook MBO-leerlingen op de ROC's. Ook werden veel workshops gegeven aan katholieke jongerengroepen.

Chocolate Factory

Dit jaar werd voor het eerst de workshop *Chocolate Factory* gegeven. In deze workshop gaan de deelnemers aan de slag met chocolade. Ze doen

mee aan een smaaktest en leren zelf bonbons te maken. Na het bereiden van de bonbonvulling moet het geheel in de koelkast om af te koelen. Een mooi moment voor wat meer achtergrondinformatie. Door middel van beelden uit een documentaire en prikkelende vragen horen de jongeren waar chocolade van gemaakt wordt en wat er allemaal gebeurt voordat de chocolade bij ons in de supermarkt ligt.

Voor veel mbo-leerlingen, maar ook voor jongeren uit andere groepen, is dit voor het eerst dat ze in aanraking komen met verhalen over de schaduwzijde van die lekkere chocolade. Maar ze horen ook dat het anders kan en proeven 'eerlijke' chocolade. Hierna is aan de deelnemers



te merken dat ze anders omgaan met de Fair Trade-chocolade die ze gebruiken voor het maken van de bonbons.

Facilitators

OikosXplore werkte al sinds de lancering van het jongerenprogramma in 2004 met vrijwilligers. Al snel ontstond de behoefte om met een kleinere pool van betrokken en ervaren vrijwilligers een groter aantal activiteiten te kunnen ontplooien en meer workshops te kunnen geven. Deze zogenaamde 'facilitators' faciliteren door middel van workshops en activiteiten het proces waarin jongeren aan het denken worden gezet over vraagstukken rond internationale samenwerking. In 2006 werden voor het eerst facilitators ingezet bij de diverse activiteiten van oikosXplore. In het afgelopen jaar verdubbelde het aantal facilitators tot veertien personen.

De facilitators van oikosXplore hebben zeer diverse achtergronden, zowel qua woonplaats, studierichting als levensbeschouwing. De jongeren ontvangen regelmatig bijscholing van Oikos. In die trainingen leren ze meer over inhoudelijke kwesties, maar ook leren ze hoe ze het beste een workshop kunnen leiden. De facilitators geven aan het niet alleen een leuke en afwisselende taak te vinden, maar zien het ook als een waardevolle aanvulling op hun studie.

De facilitators zijn een echte verrijking voor oikosXplore, omdat door hun bijdrage jongeren heel effectief bereikt kunnen worden. Het peer-to-peer principe, waarbij jongeren workshops geven aan jongeren, blijkt een heel geschikte methode bij de thematiek die oikosXplore aan de orde wil stellen. De facilitators geven niet alleen een groot aantal workshops per jaar, ze denken ook mee bij het ontwikkelen van nieuwe workshops. Ook maakt oikosXplore gebruik

van het netwerk dat elke facilitator met zich meebrengt om nieuwe groepen te bereiken met haar workshops.

Festivals

Ook in 2007 was oikosXplore weer aanwezig op de zomerfestivals. Ditmaal met twee campagnes rond de millenniumdoelen. In de Experieight leerden festivalbezoekers op interactieve wijze meer over de acht millenniumdoelen (zie verder pagina 28). Met een filmset bood oikosXplore jongeren de kans om hun steun voor de strijd tegen armoede in beeld te brengen (zie verder pagina 29). Een groot aantal vrijwilligers was betrokken bij de twee festivalcampagnes. De coördinatie van het vrijwilligersteam was in veel gevallen in handen van facilitators van oikosXplore. 



Een vriendengesprek tussen vreemden

→TITEL PROJECT Jongeren en zingeving→DOELSTELLING Doelstelling De ontmoeting tussen jongeren vanuit diverse levensovertuigingen faciliteren→LOOPTIJD 2007

→SUBSIDIEGEVERS Particulier fonds→WEBSITE www.oikosxplore.nl

In onze samenleving is er een sterke toename van onbegrip tussen bevolkingsgroepen. De verschillen in religieuze beleving spelen daarbij vaak een grote rol. Om dit onbegrip weg te nemen is het belangrijk dat mensen met elkaar in een veilige omgeving kunnen praten over wat hen drijft. OikosXplore heeft in 2007 een eerste pilotproject gestart voor jongeren rond zingeving. Na een grondige voorbereiding werden in het najaar drie bijeenkomsten gehouden met een groep jongeren.

Om op de lange duur de tolerantie terug te brengen in onze samenleving, is het van belang om nu jongeren kennis te laten maken met andere groepen in de samenleving. Vanuit die gedachte zijn interviews gehouden met jongeren en jongerenwerkers over hoe het gesprek rond zingeving vorm zou kunnen krijgen. Met deze en andere deskundigen werden ook een expertmeeting en een brainstorm georganiseerd om nog beter in beeld te krijgen waar bij jongeren behoefte aan is. Besloten werd tot het uitvoeren van een aantal pilots met een relatief kleine groep jongeren in de leeftijd van achttien tot vijfentwintig jaar.

Na een intensieve wervingsperiode werden zeven jongeren gevonden voor deelname aan het eerste pilottraject. Dit eerste traject bestond uit drie sessies. Na een kennismakingsbijeenkomst werden nog eens twee sessies gehouden van elk zes uur. Aan het gesprek namen christenen van verschillende denominaties deel, maar ook moslims, een boeddhist en 'zoekers'. Het leverde een zeer boeiende uitwisseling op van gedachten over geloof en spiritualiteit.

Voor een groot deel van de jongeren was dit voor het eerst dat ze over hun persoonlijke geloofsbeleving met anderen konden praten. "Ik heb geprobeerd erover te vertellen, maar mijn vrienden waren niet geïnteresseerd", zei één van de jongeren tijdens de evaluatie. Tijdens de gesprekken was er tussen de jongeren die elkaar

voorheen nooit hadden ontmoet, een opvallende openheid en vertrouwdsheid. Tegelijk bood de ontmoeting ook mogelijkheid om die vragen te stellen die ze altijd al eens hadden willen stellen. De huiskamersetting waarin de tweede en derde sessie werd gevoerd, bood de jongeren een veilige omgeving, waarin kon worden doorgevraagd over de verschillen, maar zonder dat er een gespannen en verhitte sfeer ontstond.

Het onderwerp 'vrijheid van meningsuiting' kwam aan de orde tijdens de tweede sessie. De vraag daarbij was niet zozeer wat algemeen als kwetsend wordt beschouwd vanuit een bepaalde geloofsovertuiging, maar vooral wat de deelnemende jongeren persoonlijk kwetst. Het gesprek over de vrijheid van meningsuiting werd daardoor weggehaald bij het publieke debat waarin bevolkingsgroepen tegenover elkaar

worden geplaatst en begrip voor gevoeligheden vaak volledig afwezig is.

De bijeenkomsten werden door de deelnemers ervaren als het voeren van een gesprek dat je normaal alleen voert met goede vrienden, maar ditmaal met mensen die eigenlijk vreemden voor je zijn. Dit 'vriendengesprek met vreemden' krijgt een vervolg in twee nieuwe pilots die worden gehouden in 2008 en 2009. Door met meerdere groepen te werken en verschillende methodieken te gebruiken kan nog beter worden beoordeeld wat wel en wat niet werkt bij bijeenkomsten voor jongeren rond zingeving. Na afloop van de pilotfase zullen dan handreikingen worden gedaan voor het plaatselijk opzetten van de interreligieuze dialoog tussen jongeren. ∞

Windesheim Worldwide

→ **TITEL PROJECT** Worldwide → **DOELSTELLING** De expertise van studenten van Windesheim School of Education vergroten op het gebied van 'internationalisering in het onderwijs' → **LOOPTIJD** 2007–2010 → **PARTNERS** Edukans, Christelijke Hogeschool Windesheim → **SUBSIDIEGEVERS** Edukans



Onderwijs stopt niet bij de grenzen van het klaslokaal. Dat was de boodschap van Windesheim Worldwide, een initiatief van oikosXplore, Edukans en Hogeschool Windesheim. Tijdens dit unieke onderwijsprogramma maakten studenten van de PABO en de lerarenopleiding een week lang intensief kennis met verschillende aspecten van internationalisering in het onderwijs.

Door de situatie in het klaslokaal te koppelen aan de situatie wereldwijd willen de initiatiefnemers bijdragen aan de expertise van studenten op het gebied van internationale vraagstukken en onderwijs in multiculturele samenlevingen en in ontwikkelingslanden. Zo kan de blik van de aankomende docenten zich verruimen naar de wereld buiten het eigen klaslokaal. De studenten worden tijdens Windesheim Worldwide aan het denken gezet over onderwijs in een bredere context.

Bij de onderwijsweek was ook een groot aantal buitenlandse docenten en onderwijsdeskundigen aanwezig. De uitwisseling van gedachten en ideeën die hierdoor kon plaatsvinden is vrijwel onmisbaar als internationalisering centraal staat. De gasten, afkomstig uit ondermeer Bangladesh, Indonesië, Senegal, Suriname en Turkije, gaven workshops aan de studenten over de onderwijssituatie in hun eigen land. Daarnaast was er voor de buitenlandse docenten en onderwijsexperts een speciaal programma, waarbij ondermeer bezoeken aan scholen gebracht

werden. Tijdens deze bezoeken verbaasden de gasten zich over de goede voorzieningen op Nederlandse scholen. Ook gingen ze in gesprek met de staf van Windesheim over klassenmanagement, het Nederlandse onderwijsstelsel en het speciaal onderwijs.

De onderwijsweek werd geopend door Doekle Terpstra, voorzitter van de HBO-raad. Terpstra benadrukte het belang van internationalisering voor het onderwijs, waarbij hij vertelde over zijn eigen ervaringen. Naast de workshops van de buitenlandse onderwijsexperts, volgden de studenten een aantal verhelderende workshops over interculturele communicatie en internationale vraagstukken. Voor de studenten was dit een zinvolle aanvulling op het normale lesprogramma. De nieuw opgedane kennis en ervaring werd door de studenten verwerkt in een voorstel voor een activiteit op de scholen waar ze stage liepen.

De onderwijsweek Windesheim Worldwide stond bol van culturele activiteiten. De studenten konden een theaterworkshop volgen van UpToYouToo, en zagen ondermeer Marlon Read, Madan Dance en Typhoon optreden. Tijdens de afsluiting liet cabaretier Samba Schutte op zijn eigen manier nog eens de verschillende onderdelen van deze eerste Windesheim Worldwide de revue passeren.

Worldwise zal ook de komende jaren worden georganiseerd aan de Windesheim School of Education. De Zwolse hogeschool is een voorloper op dit gebied en het project wordt op andere scholen dan ook met interesse gevolgd.



Jongeren en de millenniumdoelen

→ **TITEL PROJECT** Experieight / Sporten met een Hoger Doel / EEN → **DOELSTELLING** Festivalpubliek, jongeren en kinderen op interactieve wijze kennis laten maken met de millenniumdoelen en daarmee armoedebestrijding → **LOOPTIJD** 2007 → **PARTNERS** Ministerie van Buitenlandse Zaken, Cordaid, Oxfam Novib, Misteli Belevingscommunicatie, lokaalmondiaal, FC Den Bosch, NAC Breda, Fortuna Sittard, NKS/NSA → **SUBSIDIEGEVERS** NCDO, ICCO, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Misteli Belevingscommunicatie
→ **WEBSITES** www.een.nl | www.millenniumdoelen.nl | www.minbuza.nl/ontwikkelingssamenwerking



OikosXplore wil jongeren van 8 tot 28 jaar informeren over het belang van de acht millenniumdoelen. Dat doen we door ons in te zetten voor een aantal campagnes. In de Experieight beleven festivalbezoekers de acht millenniumdoelen aan den lijve. Tijdens andere festivals konden jongeren op een professionele filmset laten zien dat het hun ernst is dat er elke drie seconden een kind sterft door armoede. Op basisscholen en bij voetbalverenigingen verzorgden profvoetballers *clinics* rond sport en millenniumdoelen.

Experieight

OikosXplore bezocht met de Experieight-festivaltour zeven zomerfestivals. De Experieight bestaat uit acht enorme lampenkappen. Als de nieuwsgierige festivalbezoeker onder één van de lampenkappen ging staan, kreeg hij of zij daar op een interactieve manier informatie over één van de millenniumdoelen. Hoe is het eigenlijk om niet te kunnen lezen en hoeveel zout heb je nodig om te overleven? Op deze manier werd het belang van de millenniumdoelen heel concreet gemaakt.

De ervaring onder de lampenkappen riep bij veel jongeren vragen op. Vrijwilligers gaven de festivalbezoekers aanvullende informatie of namen een kort interview af. Bij het begin van de festivaltour bleken veel jongeren nog nooit van de millenniumdoelen gehoord te hebben. Dit aantal daalde sterk in de loop van de zomer. Gedurende de zomer werd er op verschillende manieren aandacht gevraagd voor de millenniumdoelen. De succesvolle televisiecampagne van EEN (zie pagina 9 en 10) is daar een goed voorbeeld van. De festivalstand was er, tot grote



verbazing van sommige bezoekers, niet op gericht om geld in te zamelen. De vrijwilligers gaven de jongeren wel een aantal ideeën en mogelijkheden mee, zodat ook zij in Nederland hun steentje kunnen bijdragen aan de strijd tegen armoede en de onrechtvaardige verdeling van welvaart.

‘Klik’

‘Elke drie seconden sterft een kind door armoede.’ Dat was de indrukwekkende boodschap van de ‘click-commercials’ die in 2007 werden uitgezonden op de Nederlandse televisie. Net als de ‘Bekende Nederlanders’ die met hun vingers klikten in de filmpjes konden jongeren op een aantal festivals zich ook laten filmen voor een ‘click-spot’ en zo laten zien dat ook zij vonden dat er iets gedaan moet worden aan kindersterfte.

Door mee te doen aan de opnames voor het klikfilmpje maakten de festivalbezoekers op een laagdrempelige manier kennis met de millenniumdoelen. Het was voor veel bezoekers wel verrassend om te midden van de festivaldrukke opeens zo te worden bepaald bij de ernst van de situatie. Vrijwilligers gaven vooraf en na afloop informatie over de millenniumdoelen. De filmset stond op negen festivals en bereikte ruim 5000 festivalbezoekers.

Sporten met een Hoger Doel!

In het project *Sporten met een Hoger Doel!* zochten Oikos en de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) samenwerking met drie Betaald Voetbal Organisaties (BVO's). Gezamenlijk wilden ze de millenniumdoelen bekendheid geven bij kinderen, profvoetballers en voetbal-supporters.

Allereerst ontvingen de zestig profvoetballers van FC Den Bosch en Fortuna Sittard een training om hen tot ambassadeurs voor de millenniumdoelen te kunnen maken. Tijdens de training kregen de voetballers en hun coaches informatie over armoede, maar ook over het belang van sport bij het bestrijden van armoede. Op Wereldarmoededag gaven de spelers ‘clinics’ op scholen en voetbalverenigingen in de regio. Voor de kinderen op de scholen en bij de voetbalverenigingen was het geweldig om oog in oog te staan met hun helden en persoonlijk les van ze te krijgen. De kinderen kregen niet alleen voetballes, maar hingen ook aan de lippen van de voetballers toen zij hun vertelden over de armoede in de wereld en wat eraan gedaan kan worden. Zo leerden ze bijvoorbeeld dat kinderen in ontwikkelingslanden door middel van sport gestimuleerd kunnen worden om naar school te gaan.

Korte tijd na de voetbalclinics stonden de competitiewedstrijden van NAC, FC Den Bosch en Fortuna Sittard in het teken van de millenniumdoelen. De kinderen die eerder de voetbalclinics hadden bijgewoond waren uitgenodigd om bij de wedstrijd van hun regionale ploeg aanwezig te zijn. De tweeduizend kinderen zorgden voor een bruisende sfeer in de stadions. De supporters in de voetbalstadions werden betrokken bij *Sporten met een Hoger Doel* door de stadionspeaker, spandoeken, vlaggetjes en een informatieflyer. Ook in de regionale pers was veel aandacht voor de betrokkenheid van de drie voetbalclubs bij de millenniumdoelen. In 2008 zal opnieuw met een aantal Betaald Voetbal Organisaties worden samengewerkt in het project *Sporten met een Hoger Doel*. 

Oikos in de Media



Berichtgeving over Oikos en/of Oikos-activiteiten in onder andere Het Financieele Dagblad, De Pers, NRC Handelsblad, Centraal Weekblad, de Volkskrant, Reformatorisch Dagblad, Nieuwe Revu, Brabants Dagblad, Trouw, Nederlands Dagblad, De Gelderlander, Het Goede Leven, Friesch Dagblad, Algemeen Dagblad, The Broker, Staatscourant, Leeuwarder Courant, Christenen in Contact, Telegraaf, VolZin, De Stentor, Woord & Dienst, RKKerk.nl, ViceVersa, Doopsgezind NL, Oecumenisch Bulletin, De Linker Wang, Elsevier, Kerkinformatie, CMC ComMuniCatie, IS, Nieuwsbrief Oecumenische Vrouwensynode, Nieuwsbrief IWFT Vrouwenennetwerk Theologie, Sportfacilities, De Limburger, Limburgs Dagblad, Maas en Mijn / Maas en Geleenbode, Jop Coach

Magazine, Milieu, Nederlands Tijdschrift voor Coaching, Ad Rem, Nieuwsbrief Justitia et Pax, Diakonia, De Voorzet, Stadsblad 's-Hertogenbosch, Katholiek Nieuwsblad, MARE, Wereld en Zending, Goodies, DHO Nieuwsbrief, De STAD Wageningen, Libelle en Supporter.

Berichtgeving over Oikos-activiteiten en/of bijdrages van Oikos-medewerkers op de websites van ondermeer Africa Server Magazine, Reliflex, Jong Katholiek, Toolkit Klimaatcommunicatie, Wereldjournalisten.nl, RKnieuws.net, Planet Internet, EMEA Nieuws Netwerk, Kerknieuws.nl, Alpha Online - Christelijk Nieuwsblad, Refo Nieuws, Interreligieuze Werkplaats, Tiscali Nieuws, Het Dagelijks Nieuws, Kerknet Vlaan-

deren, OneWay, YHWH, OneWorld, Global Info, Management Team, Sprout, Katholiek Nederland, RK Diaconie, Missieraad, NAC, Nederlandse Sport Alliantie, M-side, FCdenBosch.nl, Sport and Development, Eerstedivisie.info, Fortunasittard.nl, Science Guide, NWO, IVN, Anders Bekeken/ Milieunet, Tilburg.com en Krux.

Berichtgeving over Oikos-activiteiten en interviews voor IKON, KRO, NMO, Omroep Brabant, L1, Bosteon TV, NCRV, RKK, Bossche Omroep, VPRO, LLink, BNR Nieuwsradio, lokaalmondiaal en RTV Utrecht.

Medewerkers en Bestuur

Medewerkers op 31 december 2007

Drs. H.J. Bakker

Directeur

C. Brussel

Beheer en financiën

R.A. van der Weijden

Communicatie & PR

M.E. Beckers-Kruijer

Secretariaat

A. van Ede

Secretariaat

A. Hartman-Deuling

Secretariaat

J. Koehler

Secretariaat

I. van Ofwegen-Schimmel

Secretariaat (vrijwilliger)

Ir. D.L. Renkema

Onderzoek (coördinator)

Dr. W. Boender

Onderzoek

Mr. M.M. Broersen

Onderzoek

Drs. E. Dwarswaard

Onderzoek

Drs. C.T. Hogenhuis

Onderzoek

Dr. L.M. Wensveen

Onderzoek

Ir. J. van der Sar

Mondiale educatie (coördinator)

Drs. C.M. Doelman-de Graaf

Mondiale educatie

Drs. I.L. Karssiens-Tom

Mondiale educatie

Drs. R.E. Lombo-Visser

Mondiale Educatie

Ir. C. Savelskous

Mondiale educatie

Drs. G. Sturms

Mondiale educatie

Ir. I. Uitslag

Mondiale educatie en PR

Facilitators oikosXplore in 2007

Rachelle Bottenbley

Ingrid Broos

Hanneke van Diepen

Melanie Jacobs

Jasper de Lange

Tine Molendijk

Hanneke Muilwijk

Ariane Nooteboom

Marjolijn Paauwe

Cécile Riezebosh

Nina de Roo

Jochem van der Schee

Suhail Tafur

Amber Verstraten

Marja van Vliet

Eline van Westering

Bestuur op 31 december 2007

Namens het Rooms-Katholiek Kerkgenootschap

Dr. P. Terhal, voorzitter

Drs. H.J.M. van de Bunt-Koster

Zr. M.A. Kras

Namens de Protestantse kerk in Nederland

Drs. B.C. Lap, secretaris

J. Molenaar

*Namens de Remonstrantse Broederschap, de
Algemene Doopsgezinde Sociëteit, het Religieus
Genootschap der Vrienden, de Oud-Katholieke
Kerk van Nederland en de Evangelische Broeder-
gemeente in Nederland*

Drs. L.J. Wagenaar

Dr. C.L. Maas

Dr. J.E. Nijman

Vanuit de Raad van Kerken in Nederland

vacant

Voorgedragen door de werknemers

Mr. G.H.O. van Maanen

Op vrije zetels

Dr. M. Bavinck

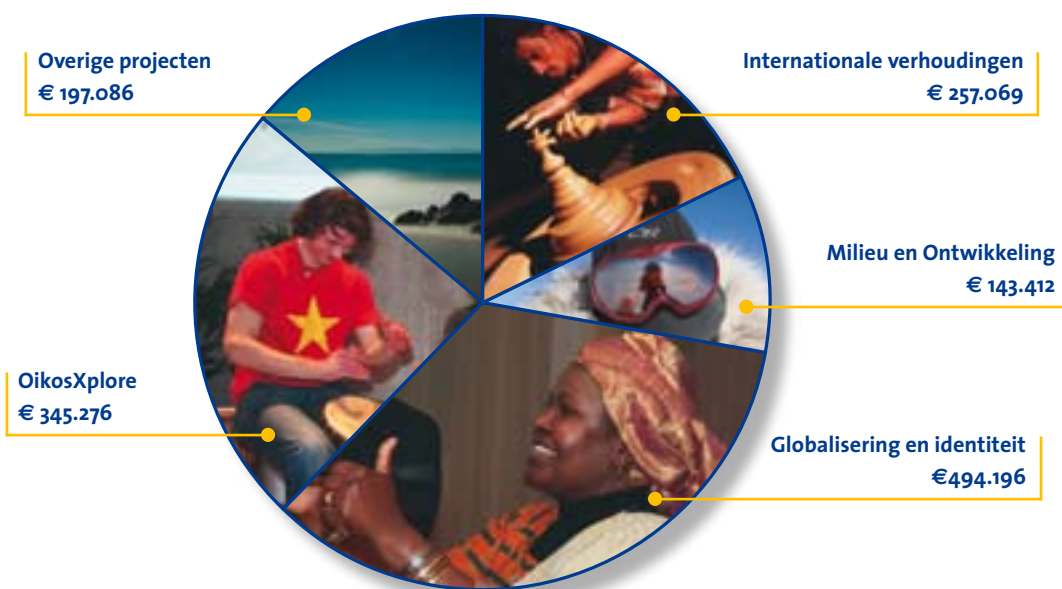
Drs. W.A. Zuidhof

Drs. D. Dijk, penningmeester

*Met waardering voor hun inzet voor de
organisatie heeft Oikos in 2007 afscheid
genomen van de bestuursleden Drs. H.J. Bakker,
Drs. M.A. Bosman-Huizinga en
Prof.dr. G.A. de Bruijne.*

Financieel overzicht

Lasten € 1.437.039



Baten € 1.448.832

Oikos ontving in 2007 subsidies van:

- > Kerken die in Oikos participeren:
 - Protestantse Kerk in Nederland
 - Rooms-Katholiek Kerkgenootschap
 - Remonstrantse Broederschap
 - Algemene Doopsgezinde Sociëteit
 - Religieus Genootschap der Vrienden
 - Oud-Katholieke Kerk
 - Evangelische Broedergemeente
- > NCDO
- > Church of Sweden
- > CMC / Mensen met een Missie
- > Conference of European Churches (CEC)
- > Cordaid
- > Corrymeela
- > COS Nederland
- > Edukans
- > Stichting Duurzaam Nederland
- > Fair Food
- > Fonds 1818
- > General Board of Global Ministries
- > Haëlla Stichting
- > Hivos
- > Home of Hope
- > ICCO
- > IKV/Pax Christi
- > Justitia et Pax
- > Kerk en Vrede
- > Kerk en Wereld
- > Kerk in Actie
- > Landelijk Missionair Centrum
- > Lutheran Retreat Center at carefree
- > Maatschappij van Welstand
- > Maria Strootfonds
- > Milieudefensie
- > Ministerie van Buitenlandse Zaken
- > Misteli Belevingscommunicatie
- > Oikosnet
- > Oxfam Novib
- > Particulier Fonds
- > Pequeno
- > Commissie Projecten in Nederland (PIN)
- > Stichting Rotterdam
- > SOMO
- > Steunstichting Evangelie en Industrie Gelderland
- > Svenska kyrkan/Church of Sweden
- > Tatamagouche Center
- > Tides
- > TNO
- > Triodos Foundation
- > TS Forum
- > Unineo Co LTD Seoul Korea
- > United Methodist Church
- > Vesper Society Group
- > Stichting Vrienden van Oikos
- > VSB Fonds
- > Stichting Woudschoten

Stichting Oikos is een oecumenische organisatie die zich sterk maakt voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Oikos spoort politici en burgers in Nederland aan om actie te ondernemen tegen armoede en onrecht in de wereld. Oikos doet dit door campagnes, lobby, workshops en diverse activiteiten uit te voeren rond verschillende thema's. Oikos doet ook onderzoek naar de oorzaken van armoede en hoe dit het beste kan worden bestreden.

De oorzaak van armoede in ontwikkelingslanden ligt voor een groot gedeelte in de rijke 'ontwikkelde' landen. Oneerlijke handelsverhoudingen en enorme leningen remmen de ontwikkeling van veel arme landen. Er moet een einde komen aan deze oneerlijke verhoudingen. Daarom voert Oikos campagne op verschillende terreinen om de Nederlandse overheid en bevolking te overtuigen van het belang van verregaande maatregelen om de wereldwijd toenemende armoede tegen te gaan.

Colofon

Samenstelling en redactie

Rogier van der Weijden
Ineke Bakker

Teksten

Rogier van der Weijden

Foto's

Endre Vestvik (cover), Christopher Buchanan (p.1), Soyjourner (p.3), molamoni (p.4), Toby Keller (p.4), Eljee Bergwerff (p.5), Rogier van der Weijden (p.6, 17 en 20), Miranda Broersen (p.7 en 18), Fotoflex (p.8 en 9), Xeni Jardin (p.10), Lakshmi Prabhala (p.10), Eric Skiff (p.11), Esther Dyson (p.12), Bernice Notenboom (p.13), Warren Rohner (p.14 en 15), Ben Powless (p.14 en 15), Jorg Haas (p.15), Jon Titus (p.16), Michel Rehatta (p.18), Gabriel Manyangadze (p.19), Welmoet Boender (p.20 en 21), Lisette van der Wel (p.21) Janet Borghuis (p.22), Ingeberte Uitslag (p.23, 24, 27 en 29), Carlijn Savelkoul (p.25), Suchitra Vijayan (p.26), Frits Kruiswijk (p.27), Jasper de Lange (p.28), Thomas Hawk (p.30) en Marco Raaphorst (p.31).

Ontwerp en vormgeving

In Ontwerp, Assen

Productie

Nilsson, Goes

www.stichtingoikos.nl

STICHTING OIKOS

Postbus 19170
3501 DD Utrecht
T (030) 236 15 00
F (030) 236 49 03
www.stichtingoikos.nl